Σοβιετική επίθεση κατά τοῦ 'Αραγκόν

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΟΛΖΕΝΙΤΣΥΝ

ΜΟΣΧΑ, 20 Δεκεμβρίου.

Η «ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ», ἐπίσημο ὄργανο τῆς Ἑνώσεως Σοβιετικῶν Συγγραφέων, δημοσιεύει τά κείμενα τῶν κυριωτέρων ὁμιλιῶν κατά τήν κοινή συνέλευση, πού ἔγινε τήν περασμένη ἑβδομάδα, τῶν καλλιτεχνικῶν καί φιλολογικῶν ὀργανώσεων τῆς χώρας. Ὅπως εἶναι ἤδη γνωστό, πολλές ἀπό τίς ὁμιλίες αὐτές εἶχαν ὡς στόχο τους τόν Ἀλέξανδρο Σολζενίτσυν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ πλέον ἀντικείμενο συστηματικοῦ διωγμοῦ. Ἐκεῖνο ὅμως πού δέν ἦταν ἕως τώρα γνωστό, εἶναι ὅτι, κατά τήν συνέλευση αὐτή, στόχος τῶν ἐπικρίσεων ὑπῆρξε καί αὐτός ἀκόμα ὁ παλαίμαχος Γάλλος κομμουνιστής ποιητής Λουΐ Ἀραγκόν, μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γαλλίας, ὁ ὁποῖος, ἐν τούτοις, διοχώρισε πρόσφατα τήν θέση του ὅσον ἀφορᾶ τούς διωγμούς τόσο τῶν Τσέχων συγγραφέων ὅσο καί τοῦ Σολζενίτσυν. Κατά τά κείμενα, πού τώρα δημοσιεύονται, ὁ Ἀλέξανδρος Τακόβσκυ, διευθυντής τῆς «Φιλολογικῆς Ἐφημερίδος» ἀλλά καί συγγραφεύς μιᾶς πρόσφατης νουβέλλας μέ σταλινικές διαθέσεις, στήν ὁμιλία του κατήγγειλε τήν ὕπαρξη, στήν Δύση, «ἑνός γιγαντιαίου προπαγανδιστικοῦ μηχανισμοῦ», ὁ ὁποῖος στόχο ἔχει νά ἀποδείξη ὅτι στήν Σοβιετική Ἕνωση δέν ἔχουν ἐπιλυθῆ τά «αἰώνια» προβλήματα τῆς «πνευματικῆς ἐλευθερίας». Κατά τόν Τακόβσκυ, συχνά «ὡρισμένοι ἐκπρόσωποι τῆς δυτικῆς διανοήσεως πέφτουν στά δίχτυα τοῦ ἀντισοβιετισμοῦ. Ὅταν αὐτό συμβαίνει μέ πρόσωπα, τά ὁποῖα ποτέ δέν ἐπέδειξαν πολιτική συνέπεια, τό καταλαβαίνουμε. Δέν κατάλαβα ὅμως καί δίχως ἄλλο ποτέ μου δέν θά καταλάβω πῶς, γιά νά πάρω ἕνα παράδειγμα, ἕνας συγγραφεύς ὅπως ὁ Ἀραγκόν, δέν ἀναγνωρίζει ὅτι, ὑποστηρίζοντας τίς ἀντισοβιετικές ὕβρεις τῆς ἀστικῆς προπαγάνδας, ἄλλοτε μέν γιά τά γεγονότα τῆς Τσεχοσλοβακίας καί ἄλλοτε πάλι γιά συμβάντα τῆς ἐσωτερικῆς μας ζωῆς, ἐξυπηρετεῖ ἀντικειμενικά τό παιχνίδι τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας».

★ Ὁ Σολζενίτσυν ὅπως τόν εἶδε ὁ Ντέηβιντ Λεβάϊν

Εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ὁ Ἀραγκόν ἀποτελεῖ, ὀνομαστικά, στόχο ἐπιθέσεως στήν Σοβιετική Ἕνωση. Εἶναι βέβαια γνωστό, ὅτι ἡ ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα τήν ὁποία διευθύνει, «Τά Γαλλικά Γράμματα» καί ἡ ὁποία ἔχει σαφῶς ἀριστερή ἀπόκλιση, ἀπ' ἐδῶ καί ἕνα ἔτος, δέν ἐπιτρέπεται νά κυκλοφορήση στήν Σοβιετική Ἕνωση. Ἀλλά, φυσικά, ἡ ἀπαγόρευση αὐτή ποτέ δέν εἶχε δημοσιευθῆ στόν σοβιετικό Τύπο, οἱ ἀναγνώστες τοῦ ὁποίου γιά πρώτη φορά πληροφοροῦνται καί τήν ἀντίδραση τοῦ Γάλλου κομμουνιστοῦ συγγραφέα γιά τό «γεγονότα» τῆς Τσεχοσλοβακίας καί τόν διωγμό τοῦ Σολζενίτσυν καί τήν δυσφορία πού ἡ στάση του αὐτή ἔχει προκαλέσει στήν Μόσχα.

Ὁ κ. Τακόβσκυ, ὁ ὁποῖος φαίνεται νά χαίρη τώρα τῆς ἀπόλυτης ἐμπιστοσύνης τῆς ἀνώτατης κομματικῆς ἱεραρχίας, ἐπανέρχεται στήν ἐπίθεσή του κατά τοῦ Ἀραγκόν καί μέ ἄρθρο του στήν «Πράβδα». Στό ἄρθρο του αὐτό δέν ἀναφέρει ὀνομαστικά τόν Ἀραγκόν, ἀλλά τόν ἴδιον ἐμφανῶς αὐτόν ἔχει κατά νοῦν ὅταν ὁμιλεῖ γιά τόν «μυστικό συμβιβασμό» πού ἔχει κάνει ἕνας συγγραφεύς μέ τήν ἀστική τάξη, ὅταν ἡ τελευταία «προσφέρεται νά τοῦ συγχωρήση καί αὐτό ἀκόμη τό γεγονός ἄτι, τυπικά τουλάχιστον, εἶναι μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καί νά τόν ἀκθειάση, ἀρκεῖ, σε ἀντάλλαγμα, νά ξέρη ὅτι αὐτός μέ τήν σειρά του θά ἐπιδεικνύη μία συμπαθῆ «κατανόηση» ὅταν πρόκειται γιά ἀντισοβιετικές ἐπιθέσεις.

ALAIN JIACOB

ΟΙ ΤΕΧΝΕΣ

Ἄλφρεντ Χίτσκοκ Μιά «μίνι συνέντευξη»

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΤΟΥ ΤΑΙΝΙΑΣ «ΤΟΠΑΖ»

ΛΟΝΔΙΝΟ, Δεκέμβριος.

Το 1925, στήν Ἀγγλία, ἕνας νεαρός ὀνόματι Ἄλφρεντ Χίτσκοκ σκηνοθέτησε τήν πρώτη του κινηματογραφική ταινία μέ τίτλο «Ὁ κῆπος τῶν τέρψεων». Ἔκτοτε τό ὀνομά του ἄσκησε στούς φίλους τοῦ κινηματογράφου ἔλξη μεγαλύτερη ἀπ' ἐκείνη πού ἀσκοῦσαν τά ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν στά περίφημα «θρίλλερς» του. Μέ ἀφορμή τήν τελευταία του ταινία «Τοπάζ» (Σ.Σ. Πού θά προβληθῆ σύντομα καί στήν Ἀθήνα), ὁ Χίτσκοκ ἀπαντᾶ ἐδῶ στά ἐρωτήματα μιᾶς μίνι-συνεντεύξεως:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τί γνώμη ἔχετε γιά τούς σημερινούς νέους;

ΧΙΤΣΚΟΚ: Φυσικά, εἶμαι μέ τό μέρος τους. Ἔγραψα τό πρῶτο μου σενάριο σέ ἡλικία 22 ἐτῶν καί σκηνοθέτησα τήν πρώτη μου ταινία σέ ἡλικία 25. Ἄρα, εἶμαι ὑπέρ τῶν νέων. Κι' ὅταν ὁ κόσμος σήμερα λέει ὅτι εἶμαι 70 ἐτῶν, ἀπαντῶ ὅτι πρόκειται γιά μιά ψευτιά: Εἶμαι δυό φορές 35 χρονῶν!

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τί γνώμη ἔχετε γιά τίς διεκδικήσεις τῶν μαύρων;

ΧΙΤΣΚΟΚ: Ὅλοι μας ξέρουμε ὅτι εἶναι δίκαιες, ἔ;

ΕΡΩΤ.: Τί πιστεύετε γιά τό γυμνό στόν κινηματογράφο;

ΧΙΤΣΚΟΚ: Ποτέ στίς ταινίες μου δέν εἶχα πολλή γύμνια. Ἀκόμη καί στό «Τοπάζ», στήν τρυφερή σκηνή τοῦ Γάλλου μέ τήν ἐρωμένη του, ἁπλᾶς ἀφήνω νά ἐννοηθῆ ὅτι εἶναι γυμνοί. Πρέπει νά ἀφήνη κανείς ὡρισμένα πράγματα στήν φαντασία τοῦ κοινοῦ. Τό ἴδιο, πιστεύω, ἰσχύει καί γιά τή βία. Ἡ ὅλη δομή τοῦ «Ψυχώ», ἀπέβλεπε στό νά ἐλαττάση, μέ τήν πρόσδο τῆς ταινίας, τήν βία πάνω στήν ὀθόνη, ἀλλά καί νά αὐξήση τήν ἐντύπωσή της στήν ψυχή τοῦ κοινοῦ. Στό τέλος τῆς ταινίας ἤθελα νά αἰσθάνεται τό κοινό αὐτήν τήν βία πού δέν ἔβλεπε ποτέ στήν ὀθόνη.

★ Ἄλφρεντ Χίτσκοκ: Μιά χαρακτηριστική φωτογραφία τοῦ Μεγάλου Ποντίφηκος τοῦ «συσπάνε» μέ τό βιβλίο ἀπ' ὅπου πῆρε τό θέμα τῆς τελευταίας του ταινίας, Τό «Τοπάζ», θά προβληθῆ σύντομα στήν Ἀθήνα

ΕΡΩΤ.: Καί ὅμως στήν ταινία σας «Πουλιά» σκοτώνετε πολλούς ἀνθρώπους.

ΧΙΤΣΚΟΚ: Μόνον τέσσερις ἤ πέντε. Ἡ βία πάνω στήν ὀθόνη αὐξάνει τήν βιαιότητα μόνον σ' ἐκείνους τούς ἀνθρώπους πού οἱ ψυχές των εἶναι ἤδη ἄρρωστες. Διάβασα κάποτε κάπου ὅτι ἕνας ἄνθρωπος ὡμολόγησε ὅτι εἶχε σκοτώσει τρεῖς γυναῖκες καί πρόσθεσε ὅτι τήν τρίτη τήν εἶχε σκοτώσει ἀφοῦ εἶχε δεῖ τό «Ψυχώ». Θά ἤθελα νά τόν ρωτήσω ποιά ταινία εἶχε δεῖ πρίν σκοτώσει τή δεύτερη γυναίκα! Ἄν τήν βρίσκαμε τή ψταινία αὐτή, θά τήν ἀπαγορεύαμε φυσικά. Ἄν ὅμως διαπιστώναμε ὅτι πρίν σκοτώσει τήν πρώτη γυναῖκα εἶχε πιῆ ἕνα ποτήρι γάλα τότε, τί θά κάναμε; Θά θέταμε τό γάλα ἐκτός νόμου;

ΕΡΩΤ.: Πῶς εἶναι ἡ ὑγεία σας; Λένε ὅτι χάσατε βάρος κι' ὅτι ἀπό τά 131 κιλά, πήγατε στά 91.

ΧΙΤΣΚΟΚ: Ὄχι ἀπολύτως. Τό βάρος μου εἶναι γύρω στά 103 κιλά. Ἀνάλογα μέ τό ἀνάστημά μου; Εἶμαι γύρω στά 1,66 μ. Σέ μένα τό πάχος εἶναι μᾶλλον ψυχολογικό ζήτημα. Ἔχω μᾶλλον μιά ἤρεμη προσωπικότητα καί σ' αὐτό μοιάζω μέ τή μητέρα μου. Ἦταν κι' ἐκείνη στρογγυλούτσικη.

ΕΡΩΤ.: Τί σᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο, κύριε Χίτσκοκ; Τό χρῆμα; Ἡ δύναμη; Ἡ ἐπιρροή;

ΧΙΤΣΚΟΚ: Ὅσον ἀφορᾶ τό χρῆμα, μῆν ξεχνᾶτε ὅτι ἐπί πολλά χρόνια, φορολογοῦνται κάπου τά 91% τῶν εἰσοδημάτων μου. Νομίζω ὅτι τό σημαντικώτερο εἶναι ἡ δουλειά τοῦ καθενός ἀπό μᾶς: Τό νά χρησιμοποιῆ κανείς ὅλη του τήν ψυχή, ὅλα του τά χαρίσματα, ὅλη του τήν πεῖρα. Ὅσο προχωρεῖ κανείς μπροστά τό αἰώνιο πρόβλημα γίνεται ὅλο καί πιό δύσκολο: Πῶς νά ἀποφύγη τήν κοινοτοπία, τό «κλιαέ». Ὅσο γιά τήν ζωή καί τό σκοπό της, νομίζω ὅτι εἶναι... τό νά περνᾶ κανείς μιά καλή ζωή. Ἡ μεγαλύτερη εὐχαρίστησή μου εἶναι νά φτάνω στό σπίτι στίς 6 τό ἀπόγευμα. Μέ περιμένει ἡ γυναικα μου, πίνουμε μαζί ἕνα ποτό κι' ἐγώ κάθομαι στήν κουζίνα, ἐνώ ἐκείνη μαγειρεύει κάτι γιά νά φάμε. Κι' αὐτό ἀκριβῶς κρατᾶ τό βάρος μου τόσο ψηλά. Αὐτό τό ποτό, σύν, ἴσως τό κρασί πού πίνω κατά τό δεῖπνο μου.

★ Ἡ περίφημη Μπάρμπρα Στρεϊζαντ, πού εἰκονίζεται σ' αὐτό τό ἐκφραστικώτατο σκίτσο, πού πέρυσι μοιράσθηκε τό βραβεῖο «Ὄσκαρ» καλυτέρας ἠθοποιΐας μέ τήν Κάθρην Χέπμπορν, ὑποδύεται τόν ρόλο τῆς πληθωρικῆς προξενήτρας Ντόλλυ Λέβι στήν ταινία «Χάλλο, Ντόλλυ!», μεταφορά τῆς ὁμώνυμης ἐπιτυχίας τοῦ Μπρόντγουαιη. Ἡ ταινία αὐτή, σημειωτέον, προβάλλεται τήν ἐρχομένη ἑβδομάδα στήν Ἀθήνα

Στην Τηλεόραση

ΕΠΙΛΟΓΗ

ΑΠΟ τόν σταθμό τηλεοράσεως τῶν Ἑνόπλων μπορεῖτε νά παρακολουθήσετε στή σειρά «Θαλασσινές περιπέτειες» τό ἐπεισόδιο «Οἱ πέντε πού ἐπέζησαν». Τό ὑποβρύχιο «Ἀργώ» ἀντιμετωπίζει τόν κίνδυνο νά μή μπορέση νά ξαναβγῆ στήν ἐπιφάνεια. Ἀπό τόν ἴδιο σταθμό μπορεῖτε νά παρακολουθήσετε σήμερα τήν ἑκπομπή «Τό ντοκυμανταίρ στήν ἑβδόμη Τέχνη», πού παρουσιάζει τόν ἐρασιτεχνικό ἑλληνικό κινηματογράφο. Στήν σημερινή ἑκπομπή θά προβληθῆ ἡ ταινία τοῦ Γ. Κωνσταντινίδη «Τό λιμάνι».

Ἀπό τόν σταθμό τοῦ Ε.Ι.Ρ. θά προβληθῆ στίς 10.15 τό βράδυ ἡ ταινία τοῦ Ὄττο Πρέμινγκερ «Ἡ δίκη τοῦ Μπίλυ Μίτσελ», μέ πρωταγωνιστές τόν Γκάρυ Κοῦπερ καί τόν Ρόντ Στάϊγκερ.

● Τό ἀναλυτικό πρόγραμμα τῆς ἑβδομάδος δημοσιεύεται στή σελίδα 12.

ΤΑΙΝΙΕΣ

Α' ΠΡΟΒΟΛΗΣ

«ΟΙ ΕΛΑΦΙΝΕΣ»: Μέσα ἀπό τήν ἀνορθόδοξη σχέση δύο γυναικῶν, στήν ὁποία ἔρχεται νά παρεμβληθῆ ἕνας ἄντρας, ὁ Κλάντ Σαμπρόλ ἀφηγεῖται ἕνα δράμα πού δέν περιορίζεται στόν ἐρωτικό χῶρο. Μέ τήν Στεφάν Ὀυτράν, τήν Ζακλίν Σασάρ καί τόν Ζάν. Λουΐ Τρεντιναν. (Πάλλας, Ἰλίσια, Πλάζα, Ἀθηνέ).

ΓΝΩΣΤΩΝ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ

«ΙΒΑΝ Ο ΤΡΟΜΕΡΟΣ» (Ἄννα Μαρία, Πατησίων).
«ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ» (Ὀρφεύς, Ἐλευσίς. Ἐλβετία. Ἀλόμα, Χολαργός).
«ΖΥΑ ΚΑΙ ΤΖΙΜ» (Βράκη, Στουρνάρα).
«ΠΛΑΙΗ ΤΑΙΙΜ» (Ζέα, Πασαλιμάνι).
«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΠ' ΤΟ ΚΙΕΒΟ» (Μαξίμ, Ἀμερικῆς. Ὄπερα, Ἀκαδημίας. Ἀτλαντίς. ὁδ. Βουλιαγμένης. Πίκολο, Α. Συγγροῦ. Ὀρφεύς, Νίκαια. Ἀρζεντίνα. Ἄστρον, Ἀμφιάλη).
«ΕΑΝ» (Δώρα, Λιοσίων. Χαρά, Πατησίων).

ΔΡΑΜΑΤΑ

«Η ΠΙΣΙΝΑ» (Ἀθήναιον, τ. Ἀμπελοκήπων. Ἁρμονία, Πατησίων. Κυψελάκι, Ζακύνθου. Ρόδον, Μάρνη).
«ΟΧΙ ΠΙΑ ΠΟΛΕΜΟΣ» (Στούντιο, Γ' Σεπτεμβρίου).
«ΤΟ ΜΑΓΑΖΑΚΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΟΔΟΥ» (Ζίνα, Α. Ἀλεξάνδρας. Κορονέτ, Παγκράτι).
«Η ΤΡΕΛΛΗ ΤΟΥ ΣΑΓΙΩ» (Ἀτταλος, Νέα Σμύρνη).

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

«ΑΓΡΙΑ ΣΥΜΜΟΡΙΑ» (Ἀμαλία, Κολιάτσου. Ἀρμονία, Λένορμαν).
«ΔΥΟ ΛΗΣΤΑΙ» (Ὀλύμπιον, Περιστέρι. Πρωτεύς, Κουκάκι).
«ΚΑΠΟΤΕ ΣΤΗ ΔΥΣΗ» (Ἀφροδίτη, Νέα Ἰωνία. Βαρβάρα, Πειραιῶς. Εὔα, Ἅγ. Ἀρτέμιος).
«ΑΛΗΘΙΝΟ ΘΡΑΣΟΣ» (Χάϊ Λάϊφ, Κοραῆ. Ἐλευσίς. Ἄνταμς, Αἰγάλεω).

ΚΩΜΩΔΙΕΣ

«ΣΕΡΑΦΙΝΟ» (Ἀφαία, Καλλιθέα. Ἀπόλλων, Π. Φάληρο).
«ΣΟΥΗΤ ΤΣΑΡΙΤΥ» (Ἀλκυών, Ἀχαρνῶν. Ρέξ, Κυψέλη. Ἄθμονον, Μαρούσι).

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

«ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΠΛΟΙΟ» (Ἄστορ, Ζταβίου).

★ Ἡ Ζάν Μορό σέ μιά ἀπό τίς ὡραιότερες ταινίες τοῦ Φρανσουά Τρυφφώ, στό «Ζύλ καί Τζίμ», πού προβάλλεται αὐτή τήν ἑβδομάδα

Ραδιοφωνο

ΕΘΝΙΚΟ: Δελτίο εἰδήσεων: 07.15, 10.00, 13.00, 14.15, 19.00, 24.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 10.05, 12.30, 13.05, 13.30, 14.45, 18.30, 22.15, 23.00, 23.30, 00.15.
Σοβαρά μουσική: 15.00, 22.30.
Δημοτική μουσική: 11.00, 17.00, 18.00, 19.10, 20.15.
Τό θέατρο τῆς Κυριακῆς: «Ὁ γοϊβουράνθρωπος» τοῦ Λουκιανοῦ: 20.30.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.00, 11.15, 18.30, 19.30, 20.30, 21.15, 22.00, 22.30.
Σοβαρά μουσική: 07.30, 07.44, 09.00.
Δημοτική μουσική: 19.00.
Δελτίο εἰδήσεων: 21.00.
Ἡ θεία λειτουργία: 10.00.
Ἡ ραδιοφωνική βιβλιοθήκη: «Ἡ σταχομαζώχτρα» τοῦ, Α. Παπαδιαμάντη: 23.00.

ΤΡΙΤΟ: Συνθέται τοῦ 17ου καί 18ου αἰώνος: 19.00.
Σονάτες μέ Ἕλληνες σολίστ: 20.00.
Ὁ Ὄντο Κλέμπερερ διευθύνει: 20.20.
Ἡ ὄπερα συνεχείας: 22.10.
Ἀπό τά κουϊντέττα τοῦ Σοῦμπερτ: 22.50.
Σκωτική φαντασία τοῦ Μπρούχ: 23.27.

ΕΝΟΠΛΩΝ: Δελτίο εἰδήσεων: 07.00, 10.00, 14.00, 21.00, 23.00, 01.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.15, 10.30, 11.30, 13.15, 13.40, 16.45, 18.00, 20.30, 21.15, 23.30, 24.00, 01.05.
Δημοτική μουσική: 06.50, 10.05.
Ἡ ἐκκλησία μας καί οἱ ὕμνοι της: 07.40.
Ἡ θεία λειτουργία: 08.00.
Μετάδοσις τῶν κυριωτέρων ποδοσφαιρικῶν ἀγώνων: 15.00.

Δευτέρα

ΕΘΝΙΚΟ: Δελτίο εἰδήσεων: 08.00, 09.00, 10.00, 13.00, 18.00, 19.00, 21.00, 24.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.30, 14.00, 17.00, 20.00, 21.15, 23.00, 23.30, 00.15.
Σοβαρά μουσική: 13.45, 18.30, 22.00.
Δημοτική μουσική: 12.30, 15.00, 21.45.
Ἡ ἀγγλική ἀπό τό ραδιόφωνο: 15.15.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 07.00, 10.00, 13.00, 17.00, 17.30, 17.45, 19.00, 21.35, 22.00.
Δημοτική μουσική: 11.00, 12.15, 18.00, 22.45.
Σοβαρά μουσική: 11.15.
Ἡ ραδιοφωνική βιβλιοθήκη: «Ὁ ἀναποδιασμένος», τοῦ Α. Μωραΐτίδη: 23.00.

ΤΡΙΤΟ: Μεγάλοι δεξιοτέχναι τοῦ πιάνου: 19.00.
Μουσική τῆς Ἀναγεννήσεως: 20.10.
Τό Ε.Ι.Ρ. παρουσιάζει τά φεστιβάλ τῆς Εὐρώπης: Ἀπό τό φεστιβάλ τοῦ Σάλτσμπουργκ 1969: 20.30.
Μουσική γιά κιθάρα: 21.45.
Μουσικό πορτραῖτο: «Νικολαΐ Ἀντρέγιεβιτς Ρίμσκυ, Κόρσακωφ (1844—1908)»: 22.10.

ΕΝΟΠΛΩΝ: Δελτίο εἰδήσεων: 10.00, 12.00, 18.00, 21.00, 23.00, 01.00.
Ἐλαφρά καί λαϊκή μουσική: 08.05, 13.00, 20.30, 21.15, 23.20, 00.15, 01.05.
Δημοτική μουσική: 12.05.
Σοβαρά μουσική: 16.00, 23.45.
Τό θέατρο τῆς ἑβδομάδος: «Ὁ Ταρτοῦφος» τοῦ Μολιέρου: 21.30.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἥρωας μυθιστορήματος

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, Δεκέμβριος.

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ὁ Μέγας μέχρι τήν ἐνηλικίωσή του, εἶναι τό θέμα τοῦ κατνούργιου μυθιστορήματος τῆς Μαίρη Ρενώ(1). Τό μυθιστόρημα σταματᾶ τό 336 π.Χ., μέ τήν δολοφονία τοῦ πατέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καί παρ' ὅλον ὅτι ὁ ἥρωας εἶναι ἤδη σέ ἡλικία εἴκοσι μόλις ἐτῶν, ἕνας μεγάλος ἡγέτης ἀνθρώπων κι' ἕνας λαμπρός στρατηγός, ἐν τούτοις, τά περισσότερο δραματικά ἐπεισόδια τῆς ζωῆς του μέλλει ἀκόμη νά ἐπισυμβοῦν. Ἀσφαλῶς, ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε ἤδη ζήσει τά δύο τρίτα τῆς ζωῆς του — τό τελευταῖο ὅμως τρίτο της εἶναι ἐκεῖνο χάρη στό ὁποῖο τόν εἶπαν «Μέγα».

Αὐτή ἦταν κι' ἡ ἄποψη τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἀφήγηση τοῦ Ἀδριανοῦ ἀρχίζει ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου σταματᾶ τό μυθιστόρημα τῆς κυρίας Ρενώ. Μάλιστα, θά ἔπρεπε κανείς νά παρατηρήση, ὅτι οἱ περισσότεροι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς δέν εἶχαν τήν σύγχρονη περιέργεια γιά τά παιδικά χρόνια ἤ καί τήν ἐφηβεία ἀκόμη τῶν ἡρώων των. Βέβαια, γιά τόν Ἀλέξανδρο μᾶς ἔχουν διασωθῆ μερικά ἐπεισόδια κεί λίγα ἀνέκδοτα. Ὁ πρῶτος ὅμως συγγραφεύς, ὁ ὁποῖος ἐπέδειξε πραγματικά εὐρίσθητο ἐνδιαφέρον γιά τό φαινόμενο τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἦταν ὁ Ἅγιος Αὐγουστῖνος. Ἐνωρίτερα, οἱ συγγραφεῖς ἠσχολοῦντο μέ τό παιδί σέ σχέση μέ τούς ἐνήλικες, ὄχι σέ σχέση μέ τόν ἑαυτό του. Κι' αὐτός ἀκόμη ὁ Πλούταρχος (ὁ ὁποῖος, καθώς παρατηρεῖ καί ἡ κυρία Ρενώ, εἶναι ἡ σημαντικώτερη, σχεδόν ἡ μόνη, πηγή γιά τά παιδικά χρόνια τοῦ Ἀλεξάνδρου) περιωρίζετο σέ ἐπεισόδιο τά ὁποῖα ἔμελλε νά ἐμφανίσουν τίς ὀρετές καί τίς ἀδυναμίες, οἱ ὁποῖες θά ἐμφανίζοντο ἀργότερα.

Στό μυθιστόρημα τῆς κυρίας Ρενώ, ἀποδίδεται — ὅπως εἶναι ἴσως φυσικό, μέ συγγραφέα τοῦ καιροῦ μας — ἰδιαίτερη σημασία στίς παράδοξες σχέσεις μέ ἀνόμικτα αἰσθήματα ἀγάπης καί μίσους, τοῦ Ἀλεξάνδρου μέ τούς δύο γονεῖς του. Τό πρόβλημα ἀσφαλῶς περιπλέκεται ἀπό τήν στιγμή πού ἐτέθη τό ἐρώτημα ἐάν ὁ Φίλιππος ἦταν πραγματικά ὁ πατέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἤ ἐάν πατέρας του ἦταν εἴτε ἕνας θεός, εἴτε ἕνας θεός μεταμφιεσμένος σέ φίδι. Ἀπ' ὅσα στοιχεῖα διαθέτουμε, φαίνεται πώς ὁ Ἀλέξανδρος πείσθηκε γιά τήν θεία του προέλευση πολύ ἀργότερα, ἄν καί δέν ἀποκλείεται ἡ Ὀλυμπιάς νά τοῦ ἐνεφύσησε τήν ἰδέα ὅσο ἀκόμη ἦταν παιδί. Αὐτό τό εἶδος μυστικισμοῦ — ἤ ἐάν προτιμᾶτε δεισιδαιμονίας — εἶναι στοιχεῖο παύ διαχωρίζει τόν Ἀλέξανδρο ἀπό τούς ἄλλους μεγάλους ἄνδρες τῆς Δύσεως. Ὁ Ἰούλιος Καίσαρας, γιά παράδειγμα, ἠρέσκετο βέβαια στόν μῦθο ὅτι ἡ οἰκογένειά του εἶχε τήν καταγωγή της ἀπό τήν Ἀφροδίτη κι' ἀσφαλῶς ἠρέσκετο στίς δημόσιες τελετές ὅπου τόν ἀναγόρευαν «θεϊκό». Μποροῦμε ὅμως νά εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι γνώριζε καλά πόσο ἀνθρώπινος ἦτον καί ὅτι, ἀπόμη, εἶχε κάποιο χιοῦμορ. Εἶχε πολλές ἀπό τίς ἀρετές πού βρίσκουμε καί στόν Ἀλέξανδρο — δέν ἀνήκει ὅμως, σάν τόν Ἀλέξανδρο, σ' ἕναν ἄλλο κόσμο.

Ὑπογραμμίζοντας τήν ἰδιόζουσα μορφή τοῦ ἥρωά της, ἡ κυρία Ρενώ ὑποβοηθεῖται ἀπό σκηνές θρησκευτικῆς ἐκστάσεως ἤ μαγείας, στίς ὁποῖες, φυσικά, ἡ Ὀλυμπιάς διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο. Εἶναι ἀδύνατο νά πῆ κανείς κατά πόσο οἱ σκηνές αὐτές εἶναι (ἤ θά μποροῦσαν νά εἶναι) αὐθεντικές. Ὅπως ὅμως ἔχει παρατηρηθῆ κι' ἀπό προηγούμενα μυθιστορήματά της μέ θέματα παρμένα ἀπό τήν ἑλληνική ἀρχαιότητα, ἡ κυρία Ρενώ ἔχει τήν ἱκανότητα νά κάνη ἀληθοφανῆ πράγματα σάν τήν μυστική λατρεία τοῦ Διονύσου, μέ τήν παράξενη ὀμορφιά της — καί τίς φρικαλεότητές της.

Ἄν τό βιβλίο εἶναι συναρπαστικό, πόσο περισσότερο συναρπαστική δέν θά εἶναι ἡ συνέχειά του, ὅταν ἡ συγγραφεύς βρεθῆ μέ τόν ἥρωά της στήν ὥρα τῆς μεγάλης του δόξας. Καί ἔχουμε κάθε λόγο νά πιστεύουμε πώς στήν συνέχεια αὐτή, ἡ κυρία Ρενώ θά γράψη τό καλύτερο ἀπό τά τόσα καλά βιβλία πού ἔχει γράψει ἕως τώρα.

REX WARNER

1) Mary Renault, Fire From Heaven, New York, Pantheon Books.

★ Μέγας Ἀλέξανδρος

Ἕνα ἔργο τοῦ Προύστ σέ ἑλληνική μετάφραση

★ Προύστ

ΜΑΡΣΕΛ ΠΡΟΥΣΤ, Ἕνας ἔρωτας τοῦ Σουάν, μετάφραση Π.Α.Ζ., Ἀθήνα, Ἐκδόσεις «Ἡριδανός». Γιά πρώτη φορά ἐφέτος, μέ καθυστέρηση σαράντα, κάπου χρόνων, προσφέρεται στόν Ἕλληνα ἀναγνώστη ἕνας τόμος — αὐτοτελής στήν δομή του — ἀπό τό μεγαλύτερο ἐπίτευγμα τῆς τέχνης τοῦ μυθιστορήματος στόν αἰώνα μας, τήν «Ἀναζήτηση τοῦ χαμένου χρόνου» τοῦ Μαρσέλ Προύστ. Αὐτό καί μόνο ἐξηγεῖ γιατί δέν εἶναι ὑπερβολή νά λεχθῆ πώς τό λογοτεχνικό γεγονός τοῦ 1969 στόν τόπο μας εἶναι ὄχι ἕνα πρωτότυπο ἔργο, ἀλλά μιά μετάφραση.

Τό «Ἕνας ἔρωτας τοῦ Σουάν» ἀποτελεῖ ὁλοκληρωμένη κι' αὐτοτελή ἀφήγηση — ἔτσι ἔγῆκε πολλές κι' ἀλλεπάλληλες φορές στά γαλλικά, κι' ἔτσι, δίχως περικοπές καί μέ ἄφθονες διαφωτιστικές σημειώσεις, προσφέρεται στά ἑλληνικά. Σ' αὐτό, ὁ Προύστ ἀσχολεῖται μέ τό πιό ἀγαπητό θέμα του: Ἀναλύει πῶς γεννήθηκε, ἀπό ποιές διακυμάνσεις πέρασε, καί πῶς ἀποκρυσταλλώθηκε ὁ βασανιστικός ἔρωτας ἑνός ἀνώτερου ἀνθρώπου γιά μιά κοινή κι' ἴσως χυδαία ὕπαρξη πού φέρνεται μέ ἀνεύθυνη σκληρότητα. Ποτέ δέν ἀναλύθηκε τόσο βαθιά τό μαρτύριο τοῦ ἔρωτα καί σέ βαθμό πού ἡ μακρυά κι' ἀδιάκοπη ἀνατομία του νά μετατρέπεται ἀπό ὅλγος σ' αἰσθητική ἀπόλαυση. Γιατί ὁ Προύστ πίστευε πώς μέσα στό δικό του κόσμο, ὅπου ὅλες οἱ ἀξίες χρεωκοποῦν καί διαλύονται, ἡ τέχνη εἶναι τό μόνο στοιχεῖο πού ἀντέχει καί διατηρεῖ τήν ἀξία του.

Τά προβλήματα πού παρουσιάζε κάθε ἀπόπειρα νά μεταφραστεῖ ὁ Προύστ ἦταν πολλά κι' αὐτό δικαιολογεῖ τούς δισταγμούς ἐκείνων πού κατοπιάστηκαν μ' αὐτήν ὡς τώρα. Ὁ Π.Α.Ζ. γιά τό κατώρθωμά του, βρῆκε τήν καρτερία τοῦ ναυτικοῦ ἤ τοῦ φυλακισμένου, πού μέ ξυλαράκια καί σπίρτα φτιάχνει ἀριστοτεχνικά μιά ἐκκλησία ἤ ἕνα καράβι μέσα σέ μπουκάλι. Τό ἐπιτευγμά του δέν εἶναι κατώτερο τῆς τόλμης του κι' ἡ ἐφευρετικότητα κι' ἡ εὐαισθησία του, τοῦ ἐπέτρεψαν νά ρυθμίση τήν φράση του πάνω στήν μεγάλη φράση τοῦ αἰσθηματικοῦ Προύστ καί νά μεταφέρει στά ἑλληνικά τήν δύναμη, τό πολύπλοκο καί τήν ἀστραφτερή χάρη τῶν εἰκόνων τῆς γαλλικῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ